

CML: A KEZELÉS MELLÉKHATÁSAI

MILYEN MELLÉK- HATÁSOK JELENTKEZ- HETNEK?

KÖZELMÚLTBAN DIAGNOSZTIZÁLT, CML-ES BETEGKÉNT KEZDETBEN MILYEN MELLÉKHATÁSOKRA SZÁMÍTHATOK?

A krónikus mieloid leukémiás (CML-es) betegek zöménél jelentkezik néhány mellékhatás. Fontos, hogy tisztában legyen ezzel és azzal is, hogy mi a teendő, amikor valamilyen mellékhatás lép fel. A CML kezelésére általában tablettás gyógyszer, a tirozin-kináz-gátlók (TKI-k) egyike használatos. Többféle TKI van forgalomban és mindegyiknél más mellékhatás-mintázat figyelhető meg.¹ A TKI-k gyakori mellékhatása például a hányinger, a hasmenés, a fáradtság és a folyadék-visszatartás.^{2,3} Ezek a mellékhatások azonban jellemzően enyhék vagy közepesen súlyosak és vagy könnyen rendezhetők, vagy idővel maguktól elmúlnak.^{4,5,6} Lényeges tudnia, hogy a mellékhatások kezelhetők.³

AKKOR IS JELENTKEZHETNEK ÚJ MELLÉKHATÁSOK, HA MÁR EGY IDEJE KAPOM A CML MIATTI KEZELÉST?

Új mellékhatások még akkor is felléphetnek, ha már hosszabb ideje részesül terápiában.⁷ A kezelésnek köszönhetően a krónikus CML-ben szenvedő betegek többségénél a várható élettartam hasonló az általános népességéhez és nem lesz betegséggel összefüggő probléma. Viszont a legtöbb betegnek egész életében szednie kell a tablettákat, ezért a TKI-kezeléssel kapcsolatban felmerülhetnek problémák.⁶ A problémák vagy mellékhatások egy része kimondottan egy adott TKI-re lehet jellemző, mások bármely TKI szedésekor előfordulhatnak.² Kiemelten fontos, hogy szóljon kezelőorvosának, ha valamilyen mellékhatást észlelne, mert orvosa segíthet rendezni a mellékhatásokat.³

A CML-BETEGEK EGY RÉSZÉNÉL LÁTHATÓ MELLÉKHATÁS NEM LÉP FEL DE SZERVEZETÜKBEN LEJÁTSZÓDhatnak OLYAN FOLYAMATOK, MELYEKET CSAK AZ ORVOS VESZ ÉSZRE

Néhány mellékhatás nem vehető észre, hanem kizárólag speciális módon – például laboratóriumi vérvizsgálattal – mutatható ki. Ilyen mellékhatások lehetnek például a májproblémák vagy a veseműködés romlása.⁴ Fontos, hogy orvosa felderítse ezeket, ugyanis általában könnyen kezelhetők.

ELŐFORDUL, HOGY VALAKI A MELLÉKHATÁSOK MIATT HAGY KI NÉHÁNY GYÓGYSZERADAGOT?

Sajnálatos módon a CML-es betegek közül néhányan mellékhatások (például hányinger vagy csontfájdalom) miatt nem a javasolt módon szedik a gyógyszerüket.⁸ Van, amikor kisebb adagot vesznek be, vagy a nyaralás alatt több napig nem szedik a gyógyszert. Alapvető, hogy megbeszélje orvosával a mellékhatásokat, illetve azok rendezésének módját.³ Komoly következménye lehet a jövőbeni terápiás választ illetően, ha nem pontosan az orvos utasításai szerint szedi a gyógyszerét.⁹

MI LESZ, HA KIHAGYOK NÉHÁNY ADAGOT? EZ MILYEN KÖVETKEZMÉNYEKEL JÁRHAT?

Vizsgálatokkal igazolták, hogy ha a beteg az adagok több mint 10%-át kihagyja, sokkal kisebb valószínűséggel lesz megfelelő a terápiás válasz, illetve tartható folyamatosan kézben a betegség.^{8,9} Amikor valamilyen mellékhatást észlel, kiemelten fontos, hogy szóljon kezelőorvosának ahelyett, hogy csökkentené az adagot, vagy leállítaná a kezelést. Orvosa elmagyarázza, miért olyan lényeges egyrészt minden nap szedni a gyógyszert, másrészt bevenni az Önnek előírt teljes adagot.

MIT TEHET A BETEG A MELLÉKHATÁSOK RENDEZÉSE ÉRDEKÉBEN?

Sok mindent tehet a mellékhatások rendezése érdekében:

- Vezessen naplót az észlelt mellékhatásokról – jegyezze fel, mikor, milyen gyakran jelentkeznek és mennyire súlyosak. Gondolja át, hogy volt-e a napi rutinjában vagy az adagolásban valamilyen változás, mely egybeesett az adott mellékhatás jelentkezésével.¹⁰
- Tájékoztassa orvosát minden kellemetlen vagy nem kívánt hatásról, melyet tapasztal, még akkor is, ha nem biztos benne, hogy összefügg a gyógyszeres kezeléssel. Eközben az orvosi utasításnak megfelelően folytassa a készítmény szedését.
- Mondja el orvosának, hogy milyen más gyógyszert szed még azon kívül, melyet a CML kezelésére írtak fel Önnek. Olykor a gyógyszerek kölcsönhatásban lépnek egymással, módosítva egymás hatását.
- Ne feledje, hogy a legtöbb tünet és mellékhatás idővel javul. Ha mégsem, akkor orvosra támaszkodó kezelést rendelhet Önnek a mellékhatások rendezése céljából.^{3,8}
- Enyhítheti a fáradtság tüneteit, ha aktív marad és elegendő folyadékot fogyaszt.³

VAN-E BÁRMI, AMIT CML-ES BETEGKÉNT EGYÉRTELMŰEN KERÜLNÖM KELLENE?

Igen, van. Semmiképpen sem szabad abbahagynia a gyógyszereszedést, vagy csökkentenie az adagot anélkül, hogy megbeszélné azt kezelőorvosával. Orvosa olyan kezeléseket javasolhat, melyekkel enyhíthetők vagy uralhatók az Ön által szedett gyógyszer mellékhatásai. Ha ez a cél nem valósítható meg, szóba jöhet az is, hogy orvosa más típusú TKI-t rendel Önnek.^{8,11} Ami igazán lényeges, hogy ne csendben szenvedjen. Kérjük, ne gondolja, hogy csak azért, mert leukémiás, el kell fogadnia a mellékhatásokat. Ön és kezelőorvosa együtt kézben tudják tartani azokat.

SZÓJEGYZÉK

KRÓNIKUS FÁZIS

A CML krónikus szakaszában (fázisában) a legstabilabb a betegség, ekkor lassan halad előre. A betegek zöme a diagnózis megállapításakor a krónikus fázisban van, ebben a stádiumban a legkönnyebb a kezelés.¹²

MELLÉKHATÁS

Egy gyógyszer szedésekor jelentkező bármely hatás a kívánt hatáson kívül.

TIROZIN-KINÁZ-GÁTLÓ (TKI)

A tirozin-kináz-gátlók (tirozin-kináz-inhibitorok, (rövidítve: TKI-k) a CML kezelésére szolgáló gyógyszerek egy típusát képviselik. A leukémiasejtekben lévő *BCR-ABL* gén hatását gátolják.

IRODALOM

1. Irvine E, Williams C. Treatment-, patient-, and disease-related factors and the emergence of adverse events with tyrosine kinase inhibitors for the treatment of chronic myeloid leukemia. *Pharmacotherapy*. 2013; 33(8), 868–81. 2. Bloodwise <https://bloodwise.org.uk/info-support/chronic-myeloid-leukaemia/treatment> Letöltve 2017 novemberében. 3. Cancer Care https://www.cancercare.org/publications/176-coping_with_side_effects_of_chronic_myelogenous_leukemia_cml Letöltve 2017 novemberében. 4. Steegmann JL, Baccarani M, Breccia M, et al. European LeukemiaNet recommendations for the management and avoidance of adverse events of treatment in chronic myeloid leukaemia. *Leukemia* 2016; 30, 1648–1671. 5. De Angelo DJ. Managing chronic myeloid leukemia patients intolerant to tyrosine kinase inhibitor therapy. *Blood Cancer Journal*. 2012; 2, e95. 6. Rea D. Management of adverse events associated with tyrosine kinase inhibitors in chronic myeloid leukemia. *Ann Hematol*. 2015; 94(Suppl 2), S149–58. 7. Pinilla-Ibarz J, Cortes J, Mauro M.J. Intolerance to tyrosine kinase inhibitors in chronic myeloid leukemia. Definitions and clinical implications. *Cancer* 2011; 117, 688–97. 8. Jabbour EJ, Kantarjian H, Eliasson L, et al. Patient adherence to tyrosine kinase inhibitor therapy in chronic myeloid leukemia. *Am J Hematol*. 2012; 87, 687–691. 9. Marin D, Bazeous, et al. Adherence Is the Critical Factor for Achieving Molecular Responses in Patients With Chronic Myeloid Leukemia Who Achieve Complete Cytogenetic Responses on Imatinib. *Journal of Clinical Oncology*. 2010; 28: 2381–2388. 10. National CML Society <http://www.nationalcmlsociety.org/side-effects> Letöltve 2017 novemberében. 11. Baccarani M, Deininger MW, Rosti G, et al. European LeukemiaNet recommendations for the management of chronic myeloid leukemia: 2013 *Blood*. 2013; 122(6), 872–84. 12. Hehlmann R, Hochhaus A, Baccarani M; European LeukemiaNet. Chronic myeloid leukaemia. *Lancet*. 2007; 370 (9584), 342–350.

Készült a Novartis Hungária Kft által a Magyar Onkohematológiai Betegekért Alapítvány ajánlásával.

Ez a beteg tájékoztató általános információkat tartalmaz a CML-lel kapcsolatban. Tekintettel arra, hogy a betegségek lefolyása, az egyes betegek sajátosságainak megfelelő életmód, táplálkozás egyedileg eltérő lehet, kiemelten fontos az Ön számára, hogy bármilyen életmód-változtatást előzetesen a kezelőorvosával egyeztessen. Személyes egészségi állapotára vonatkozó minden kérdésben szíveskedjen kezelőorvosához fordulni. Kérjük, olvassa el az Ön által szedett gyógyszerhez mellékelt hivatalos beteg tájékoztatót.

Lektoráló orvos neve: Dr. Szombath Gergely

www.onkohemat.hu • www.facebook.com/onkohemat.hu • HU1811923037 • Lezárás dátuma: 2018. 11. 16.

JOGI NYILATKOZAT

A MOHA hiteles információk közlésére törekszik, de azok időszerűségével, érvényességével, teljességével kapcsolatban, illetve a tájékoztatóból fakadó esetleges károkért felelősséget nem vállal. Felhívjuk a figyelmét, hogy anyagaink kizárólag tájékoztató és ismeretterjesztő jellegűek, így nem adhatnak választ minden olyan kérdésre, amely egy adott betegséggel, kezeléssel vagy más témával kapcsolatban felmerülhet, és nem pótolhatják az orvosokkal, gyógyszerészekkel vagy más egészségügyi szakemberekkel való személyes találkozást, beszélgetést és gondos kivizsgálást.